

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ЗАХОДІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРИМУСУ

Забезпечення належного рівня громадської безпеки і правопорядку в суспільстві, дотримання встановлених правил співжиття, забезпечення реалізації положень чинного законодавства відбувається не лише завдяки свідомому і добровільному дотриманні різними суб'єктами права вимог окремих правових норм. Важливу роль у цьому відіграють різні заходи державного примусу, у тому числі заходи адміністративного примусу. Останні в системі заходів державного примусу займають чільне місце. Особливо широко вони застосовуються в публічному адмініструванні, забезпеченні громадського порядку і громадської безпеки, функціонуванні різних правових режимів. Отже, адміністративний примус є важливим і об'єктивно необхідним методом державно-владного, регулюючого і правоохоронного впливу з боку держави на волю і поведінку різних учасників правових відносин з метою спонукання їх до правомірної поведінки незалежно від їх волі і бажання. В адміністративно-правовій науці цей метод визначається як застосування відповідними суб'єктами до осіб, які не перебувають в їх підпорядкуванні, передбачених адміністративно-правовими нормами заходів впливу морального, майнового, фізичного та іншого характеру з метою охорони відповідних суспільних відносин шляхом попередження і припинення правопорушень, а також покарання за їх вчинення [1, с. 414].

Останнім часом постала потреба посилення застосування в нашій країні різних примусових заходів, у т. ч. заходів адміністративного примусу. Сьогодні законодавчо запроваджені нові види адміністративно-примусових заходів, у т. ч. введення спеціальних пропускних правил, пунктів пропуску, запровадження біометричного контролю, встановлення нових адміністративно-правових санкцій, зокрема позбавлення права займати певні посади чи займатися певними видами діяльності, штрафні бали, арешт з відбуванням на гауптвахті та ін.

Застосування різних заходів адміністративного примусу є настільки широким і різнобічним, що назвати всі їх різновидності досить важко. В адміністративно-правовій теорії і правоохоронній практиці їх здебільшого поділяють залежно від мети застосування на три основні групи: адміністративно-попереджувальні заходи (профілактично-превентивні); заходи адміністративного припинення; заходи адміністративного покарання (адміністративні стягнення). Така класифікація обумовлюється і їх функціональним призначенням (функція у соціологічному вимірі

визначається як роль, яку виконує той чи інший елемент соціальної системи).

В цілому заходи адміністративного примусу мають багатофункціональне призначення. Залежно від вищезгаданих критеріїв визначимо основні із них.

Насамперед однією з основних функцій цих заходів є правоохоронна. Адміністративний примус в житті будь-якого суспільства використовується передусім для охорони самих різноманітних правовідносин, недопущення, локалізації та нейтралізації правопорушень, забезпечення неухильного виконання приписів норм різних галузей права. Це досягається шляхом застосування всіх існуючих адміністративно-примусових заходів.

Спорідненою з вищеназваною за змістом і призначенням є правозахисна функція, яка забезпечується здебільшого в результаті застосування заходів адміністративного припинення та адміністративного покарання, метою застосування яких є передусім захист існуючого правопорядку в суспільстві.

Близькою до згаданих вище функцій є правозабезпечувальна функція, реалізація якої стосується застосування будь-яких адміністративно-примусових заходів. Метою їх застосування здебільшого і є забезпечення громадської безпеки, громадського порядку, прав, свобод і інтересів громадян, нормального функціонування будь-яких соціальних інституцій тощо.

Доцільно окремо виділяти і таку функцію адміністративно-примусових заходів, як безпекова. Ці заходи широко використовуються для забезпечення пожежної безпеки, безпеки авіаційного та інших видів транспорту, аварійної безпеки, зокрема у сфері цивільного захисту, в процесі виконання різнобічних завдань правоохоронними органами та ін.

Окремі правознавці (зокрема, Бахрах Д.М.) небезпідставно виокремлюють серед заходів адміністративного примусу групу адміністративно-відновлювальних заходів, метою застосування яких є відновлення порушеного правового стану [2, с. 13]. В результаті застосування останніх реалізується така їх функція, як відновлювальна (компенсаційна).

В результаті реалізації вищеназваних функцій опосередковано забезпечується прояв і такої функції адміністративно-примусових заходів, як регулятивна.

Каральна функція реалізується насамперед в результаті застосування заходів адміністративного покарання (адміністративних стягнень). Слід зауважити, що адміністративні стягнення далеко не завжди охоплюють передбачені законодавством адміністративно-каральні заходи.

Застосування заходів адміністративно-примусового попередження (а опосередковано – і всіх інших заходів адміністративного примусу)

забезпечують реалізацію такої важливої функції цих заходів, як профілактична (превентивна).

Безперечно, застосування всіх різноманітних заходів адміністративного примусу реалізують їх основоположну функцію, а саме – виховну. Навіть застосування адміністративних стягнень має основною метою виховання правопорушника та інших осіб в дусі додержання існуючого законодавства.

На завершення, варто вказати і на таку функцію адміністративно-примусових заходів, як правозастосовна. Самі по собі правові норми лише передбачають потенційну можливість застосування окремих заходів примусу. А реальний результат їх різнобічного впливу настає здебільшого в процесі правозастосування відповідних правових норм.

Література

1. Адміністративне право України. Академічний курс: підруч.: у 2 т.: Том I. Загальна частина / ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). – К.: Юр. думка, 2004.
2. Бахрах Д.Н. Административная ответственность / Д.Н. Бахрах. – Пермь, 1996.

УДК 343.131(043.2)

Горінов П.В., асистент,
Національний авіаційний університет, м.Київ, Україна

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ГАРАНТУВАННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ СУДДІВ

Гарантування незалежності суддів є однією з умов належного відправлення правосуддя, прийняття суддею правосудного рішення у справі. Статтею 129 Конституції України визначено, що судді при здійсненні правосуддя незалежні і підкоряються лише закону [1]. Законом України «Про судоустрій і статус суддів» у ст. 48 встановлено, що суддя у своїй діяльності щодо здійснення правосуддя є незалежним від будь-якого незаконного впливу, тиску або втручання. Суддя здійснює правосуддя на основі Конституції і законів України, керуючись при цьому принципом верховенства права. Втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя забороняється і тягне за собою відповідальність, установлену законом [2].

Відповідно до правової позиції Конституційного Суду України, викладеної у пункті 2 резолютивної частини Рішення від 1 грудня 2004 року № 19-рп/2004 у справі про незалежність суддів як складову їхнього статусу, «положення частини другої статті 126 Конституції України «вплив на суддів у будь-який спосіб забороняється» треба розуміти як забезпечення незалежності суддів у зв'язку із здійсненням ними